Ünvan: Bakı Şəhəri Sabunçu rayonu,
Bakıxanov qəsəbəsi Sakit Qocayev 36E

HƏDƏF KURSLARI

tel: (+994) 077-555-01-21, (+994) 077-555-01-22
e-mail: info@hedefkurslari.edu.az
imtahanmerkezi@gmail.com

## 2026-2027-cü tədris ili üçün *Coğrafiya* fənn proqramı
## XI sinif və məzunlar

| Ay | Həftə | Mövzu |
|---|---|---|
| Avqust | 1 | Coğrafiyanın predmeti, vəzifələri, sahələri, digər elmlərlə əlaqəsi. Coğrafiya elminin tədqiqat metodları.<br><br>**YER KÜRƏSİNİN KARTOQRAFİK TƏSVİRİ.** Kartoqrafik təsvirlər. Üfüqin cəhətləri, azimut, şərti işarələri. Mütləq və nisbi hündürlük, Horizontallar. Plan və planaalma. Miqyas. Qlobus |
| | 2 | Yerin forma və ölçüləri. Coğrafi qütblər, ekvator, meridian və paralellər. Coğrafi koordinatlar. Coğrafiya xəritələri və onların təsnifatı. Xəritədə təsvir üsulları. Kartoqrafik tədqiqat metodları: vizual, kartometrik və qrafik təhlillər. |
| | 3 | Kartoqrafik proyeksiyalar. Coğrafiya xəritələrində təhriflər. Kartoqrafik ümumiləşdirmə (generalizasiya). Coğrafi informasiya sistemləri (CİS). Kartoqrafik təsvirlərin oxşar və fərqli cəhətləri. Miqyasa, azimut, horizontallara, coğrafi koordinatlara, xəritə, plan və qlobus üzərində məsafə, sahə və təhriflərin hesablanmasına aid çalışmalar. |
| | 4 | **YER SƏMA CİSMİDİR.** Kainat, səma cisimləri. Günəş sistemi. Yerin öz oxu və Günəş ətrafında hərəkəti, onların coğrafi nəticələri. Yer səthinə günəş şüalarının düşmə bucağı. Tropiklər və qütb dairələri. |
| Sentyabr | 1 | Qütb gecələri və gündüzləri. İşıqlanma qurşaqları. Yerin xəyali oxu və Günəş ətrafında hərəkətinə, günəş şüalarının düşmə bucağına, yerli və qurşaq vaxtlarına aid çalışmalar |
| | 2 | **LİTOSFER.** Yerin daxili quruluşu. Yer qabığı və onun tipləri. Yer qabığını təşkil edən süxurlar. Yer qabığında baş verən daxili proseslər. Yerin planetar və geoloji inkişaf mərhələləri. Geoxronoloji cədvəl. Tektonik hərəkətlər. Zəlzələlər, vulkanlar, qeyzerlər, termal sular, onların yayıldığı ərazilər. |
| | 3 | Seysmik qurşaqlar. Dağəmələgəlmə mərhələləri. Yerin qədim quru və su sahələri. Müasir materik və okeanlar. Litosfer tavaları, onların hərəkətinin nəticələri. Platformalar və geosinklinallar. Faydalı qazıntılar və onların yer qabığının geoloji qurluşu ilə əlaqəsi. Faydalı qazıntı yataqlarının yer səthində paylanması. |
| | 4 | *Relyef əmələ gətirən endogen və ekzogen amillər.* Endogen və ekzogen proseslər nəticəsində yaranan relyef formaları. Dağlar və düzənliklər, Okean dibinin relyefi. |
| Oktyabr | 1 | Azərbaycanın geoloji quruluşu və tektonik zonaları. Palçıq vulkanları. Azərbaycanın faydalı qazıntıları. Azərbaycan ərazisində endogen və ekzogen relyef formaları. Əsas relyef vahidləri: Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Talış dağları, Kür-Araz ovalığı. Materiklərin relyefi |
| | 2 | **ATMOSFER.** Yerin hava təbəqəsinin tərkibi, quruluşu və əhəmiyyəti. Günış radiasiyası, onun növləri və Yer səthində paylanması. Havanın temperaturu, orta sutkalıq, orta aylıq və orta illik temperaturlar. Temperatur amplitudu. Yer kürəsində mütləq maksimum və mütləq minimum temperaturlar. Temperaturun üfüqi və şaquli istiqamətdə dəyişməsi. İzotermlər. İstilik qurşaqları. Fəal temperaturlar cəmi. Yer səthində aqroiqlim ehtiyatlarının paylanması. |
| | 3 | Atmosfer təzyiqi, onun hündürlükdən və coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi. Normal atmosfer təzyiqi. İzobarlar. Yerin atmosfer təzyiqi qurşaqları. Atmosferdə havanın ümumi dövranı. Külək və onun əsas növləri. Külək gülü. Hava kütlələri və onların tipləri. Atmosfer cəbhələri. Siklon və antisiklonlar. |
| | 4 | Atmosferdə su. Nisbi və mütləq rütubətlilik. Buxarlanma, buxarlanma qabiliyyəti və rütubətlilik əmsalı. Duman və bulud. Atmosfer yağıntıları, onların növləri və yer səthi üzrə paylanma qanunauyğunluqları. İzogiyetlər. Hava və iqlim. Əsas iqlim əmələgətirən amillər. Yer kürəsinin iqlim qurşaqları. Havanın temperaturunun, atmosfer təzyiqini, nisbi və mütləq rütubətliyin, rütubətlənmə əmsalının hesablanmasına, iqlim qrafikləri və dioqramlarının tərtibinə aid çalışmalar. |
| Noyabr | 1 | Azərbaycanda günəş radiasiyası və günışli saatların illik miqdarı. Azərbaycan ərazisində temperaturun paylanması. Azərbaycan ərazisinə daxil olan hava kütlələri və onların yaratdığı hava şəraiti. Yerli küləklər. Azərbaycan ərazisində yağıntıların paylanması. Azərbaycanın iqlimi və iqlim tipləri. Materiklərin iqlimi və iqlim qurşaqları |

Ünvan: Bakı Şəhəri Sabunçu rayonu,
Bakıxanov qəsəbəsi Sakit Qocayev 36E

tel: (+994) 077-555-01-21, (+994) 077-555-01-22
e-mail: info@hedefkurslari.edu.az
imtahanmerkezi@gmail.com

| | | |
|---|---|---|
| | 2 | **HİDROSFER.**Yerin su təbəqəsi. Dünyua okeanının öyrənilməsi. Okeanda dərinliklərin ölçülməsi. Exolot. Təbiətdə suyun dövranı və onun əhəmiyyəti. Dünya okeanı və onun hissələri: okeanlar, dənizlər, körfəzlər, boğazlar. Dünya okeanında quru sahələri: adalar, arxipelaqlar, yarımadala, bərzəxlər. |
| | 3 | Okean suyunun fiziki-kimyəvi xüsusiyyətləri: temperatur, duzluluğ, onların üfüqi və şaquli istiqamətdə dəyişməsi. Okeanda suyun hərəkəti: külək dalğası, sunami, qabarma və çəkilmə, okean cərəyanları. Okean cərəyanlarının materiklərin iqliminə və təbii şəraitinə təsiri. Okeanların canlı aləmi və mineral ehtiyatları. Dünya okeanından istifadə, onun çirklənməsi və mühafizə. |
| | 4 | *Quru suları və onların növləri:* Çay və onun elementləri, morfometrik ünsürləri. Düzənlik və dağ çayları. Çayların qidalanma mənbəyi, su rejimi. Çayın hidroqrafı, düşməsi, meyilliliyi, çay şəbəkə sıxlığı, çayın su sərfi. İllik axımı, eroziya bazisi, astana və şəlalələr. Yer kürəsinin iri çay sistemləri. Göllər, onların təsnifatı və təsərrüfat əhəmiyyəti. Su hövzələrinin dərinliyinə, suyun duzluluğuna, çayların düşməsinə, meyilliyinə, su sərfinə, illik axımına və çay şəbəkəsinin sıxlığına aid çalışmalar. |

| | | |
|---|---|---|
| **Dekabr** | 1 | Buzlaqlar. Dağ və örtük buzlaqları. Onların materiklər üzrə paylanması. Aysberqlər. Çoxillik donuşluq. Bataqlıqlar, yeraltı sular və onların növləri. Su anbarları və kanallar. Su ehtiyatlarından istifadə. Təhlükəli hidroloji hadisələr. Sel və daşqınların coğrafi yayılması və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. Quru sularının çirklənmə mənbələri və mühafizəsi. |
| | 2 | Azərbaycan çayları və onların paylanması, qidalanma mənbələri və rejim xüsusiyyətləri. Azərbaycan gölləri, su anbarları və kanalları. Azərbaycanın yeraltı suları və buzlaqları. Xəzər dənizi və onun əsas xüsusiyyətləri. Xəzər dənizinin problemləri və ekoloji vəziyyəti. Materiklərin daxili suları |
| | 3 | **BİOSFER.** Yer səthində üzvi aləmin yaranması, yayılması və digər təbəqələrlə əlaqəsi. Biosenoz. Torpaq və torpaq əmələgətirən amillər. Torpağın strukturu, mexaniki tərkibi. Əsas torpaq tipləri, onların üfüqi və şaquli istiqamətlərdə paylanması. |
| | 4 | *Coğrafi təbəqə:* Tərkib hissələri və sərhədləri. Coğrafi təbəqənin əsas inkişaf mərhələləri və qanunauyğunluqları. Coğrafi qurşaqlar, təbii-ərazi komleksi və təbii zonalar. Zonal, azonal, intrazonal komponentlər. Üfüqi zonallıq və onu yaradan amillər. Hündürlük qurşaqlığı. Təbii landşaftlar, onların təsnifatı və materiklər üzrə yayılması. Landşaft inversiyası. Antropogen landşaft. Yer kürəsində biomüxtəliflik. |
| **Yanvar** | 1 | Tətil |
| | 2 | Materiklərin fiziki-coğrafi xüsusiyyətləri. Azərbaycanın torpaq tipləri və onların yayılması. Torpaq eroziyası, şoranlaşma, səhralaşma və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. Azərbaycan torpaqlarının meliorasiyası, irriqasiyası, rekultivasiyası. Kollektor-drenaj şəbəkəsi. Azərbaycanın təbii və antropogen landşaftları. Azərbaycanın bioloji ehtiyatları. Milli parklar, qoruqlar. |
| | 3 | Azərbaycanın fiziki-coğrafi rayonlaşdırması. Ölkə, vilayət, yarımvilayət, fiziki-coğrafi rayonlar. Böyük Qafqaz, Kür dağarası çökəkliyi, Kiçik Qafqaz, Orta Araz, Lənkəran təbii vilayətlərinin fiziki coğrafi xüsusiyyətləri və fiziki-coğrafi rayonları. |
| | 4 | **DÜNYANIN SİYASİ XƏRİTƏSİ.** Siyasi xərtənin formalaşma mərhələləri və baş vermiş dəyişikliklər. Dünyanın tarixi-coğrafi, iqtisadi-coğrafi regionları və onların müasir vəziyyəti. Dünya ölkələrinin coğrafi və geosiyasi mövqeyi. Ölkələrin sahəsinə, əhalisinin sayına, iqtisadi-coğrafi mövqeyinə, dövlət idarəetmə formasına, inzibati-ərazi quruluşuna və sosial-iqtisadi inkişaf göstəricilərinə görə təsnifatı. İnkişaf etmiş ölkələr (İEÖ). İnkişaf etməkdə olan ölkələr (İEOÖ). Beynəlxalq təşkilatlar, iqtisadi və siyasi birliklər. Müasir dnüyanın "iqtisadi güc" mərkəzləri. Azərbaycanın coğrafi və geosiyasi mövqeyi. |
| **Fevral** | 1 | **TƏBİİ EHTİYATLAR:** Təbii ehtiyatların təsnifatı. Mineral, torpaq, meşə, iqlim və aqroiqlim, şirin su, rekreasiya ehtiyatları və onlardan istifadə. Dünya okeanının sərvətlərindən istifadə. Əsas təbii |
| | 2 | **DÜNYA ƏHALİSİ:** Yer kürəsinin mənimsənilməsi. Dünya əhalisinin sayı, təbii artım və onun tipləri. Demokrafik keçid mərhələləri. Demokrafik partlayış, demokrafik böhran və demokrafik siyasət. |

Ünvan: Bakı Şəhəri Sabunçu rayonu,
Bakıxanov qəsəbəsi Sakit Qocayev 36E

tel: (+994) 077-555-01-21, (+994) 077-555-01-22
e-mail: info@hedefkurslari.edu.az
imtahanmerkezi@gmail.com

| | | |
|---|---|---|
| | | Əhalinin miqrasiyası. Mexaniki artım. Əhalinin irqi, cins-yaş, dini və milli tərkibi. Yaş-cins piramidası Dil ailələri və qrupları. |
| | 3 | Əhalinin yerləşməsi və ona təsir edən amillər. Məskunlaşma formaları: kəndlər və şəhərlər. Şəhər aqlomerasiyası. Meqalopolislər. Urbanizasiya, suburbanizasiya və yalançı urbanizasiya anlayışları. Böyük şəhərlərin problemləri. Əmək ehtiyatları. İqtisadi fəal əhali. Əhalinin həyat səviyyəsi. Əhalinin məşğulluğu. İşsizlik problemi. Dünya əhalisinin sayı, təbii artımı, miqrasiyası, əmək ehtiyatları, əhalinin məşğulluğu və sıxlığına aid çalışmaları. Azərbaycanın demoqrafik inkişafı və əhalinin məskunlaşması. |
| | 4 | **DÜNYA İQTİSADİYYATI VƏ ONUN FORMALAŞMASI:** İnsanların təsərrüfat fəaliyyətinə təsir edən amillər. İqtisadi fəaliyyətin təşkili: təbii resurslar, insan və kapital resursları. Dünay təsərrüfatının yaranması, inkişaf mərhələri, yerləşmə xüsusiyyətləri. Təsərrüfatın sahə və ərazi quruluşu. Maddi istehsal və qeyri-istehsal sahələri. Təsərrüfatın sektorları. İstehsal və istehlak. Beynəlxalq coğrafi əmək bölgüsü. Beynəlxalq iqtisadi inteqrasiya, onun sahəvi və regional formaları. Elmi-texniki inqilab (ETİ), onun tərkibi, xüsusiyyətləri və dünya təsərrüfatına təsiri. Texnopolislər. |
| **Mart** | 1 | İstehsalın təşkili formaları: ixtisaslaşma, təmərküzləşmə, kooperasiya və kombinələşmə. Məhsulun maya dəyəri. Transmilli şirkətlər: korporasiyalar və holdinqlər. Bazar iqtisadiyyatı. Tələb-təklif. Mülkiyyət formaları. İqtisadi inkişaf yolları-iqtisadi modellərin müxtəlifliyi. Dayanıqlı inkişaf . İqtisadi inkişafın əsas göstəriciləri. Ümumi Daxil Məhsul (ÜDM) vı Ümumi Milli Məhsul (ÜMM). İnvestisiya mühiti. |
| | 2 | *Sənayenin coğrafiyası:* Sənaye sahələri, onların yerləşmə prinsipləri. Hasilat sənayesi coğrafiyası. Yanacaq-energetika komleksi və balansı. Şərti yanacaq vahidi. Elektroenergetika. Elektrik stansiyaları və onların növləri və yerləşdirilmə xüsusiyyətləri. Qeyri-Ənənəvi enerji mənbələri və onlardan istifadə. Dağ-mədən sənayesinin coğrafiyası. Emal sənayesinin coğrafiyası. Ağır və yüngül sənaye sahələri və onların yerləşdirilmə prinsipləri. Yeyinti (Qida) sənayesi. Dünya ölkələrində emaledici sənaye səhələrinin yerləşdirilməsi xüsusiyyətləri. |
| | 3 | Tətil |
| | 4 | *Kənd təsərrüfatı coğrafiyası:* Kənd təsərrüfatının inkişafına təsir edən amillər. Əkinçilik və heyvandarlıq, onların əsas sahələri və yerləşməsi. İntensiv və ekstensiv kənd təsərrüfatı. Yaşıl inqilab. Aqrobiznes. Torpaq fondu. Kənd təsərrüfatı sahələrinin yerləşmə prinsipləri. Suvarma və dəmyə əkinçiliyi, onların coğrafiyası. Kənd təsərrüfatnın əmtəə və istehlak tipləri. Dünya ölkələrinin kənd təsərrüfatı. Marikultur və akvakultur anlayışları. |
| **Aprel** | 1 | *Azərbaycanın iqtisadi rayonları:* İqtisadi rayonların əhalisi, təsərrüfatı, əsas ixtisaslaşma sahələri. Azərbaycanın iqtisadi inkişaf mərhələləri. Azərbaycanın yanacaq-energetika sənayesi. Azərbaycanda sənayenin coğrafiyası. Əsas sahələri, mərkəzləri, iqtisadi rayonlar üzrə yerləşməsi. Son dövrlərdə baş verən iqtisadi reformalar və dəyişikliklər. Qeyri-neft sektorunun inkişafı. Azərbaycanın kənd təsərrüfatı coğrafiyası. Azərbaycanın iqtisadi rayonları üzrə kənd təsərrüfatı sahələrinin ixtisaslaşması. Kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı, yüngül və qida (yeyinti) sənayesi. |
| | 2 | *Dünya nəqliyyatı və iqtisadi əlaqələri:* Dünya nəqliyyatının növləri və onun inkişafına təsir göstərən amillər. Ən mühüm nəqliyyat magistralları, yüklərin tərkibi və əsas daşınma istiqamətləri. Dünya okeanının beynəlxalq yükdaşımalarda rolu. Beynəlxalq gəmiçilik kanalları, yükdaşımalarda əsas istifadə olunan boğazlar. Beynəlxalq iqtisadi əlaqələr və onların formaları. “Ticarət balansı” və “Azad iqtisadi zona” anlayışları. |
| | 3 | Azərbaycanda nəqliyyatın inkişaf xüsusiyyətləri və perspektivləri. Azərbaycanın beynəlxalq neft və qaz kəmərləri. Azərbaycanın beynəlxalq və regional təşkilatlarda iştirakı. Əsas idxal və ixrac məhsulları. Xidmət sahələrinin coğrafiyası. Beynəlxalq maliyyə mərkəzləri. Turizm sənayesi. Azərbaycanda xidmət sahələri, turizm-rekrasiya ehtiyatları. |
| | 4 | **BƏŞƏRİYYƏTİN QLOBAL PROBLEMLƏRİ VƏ TÜRK DÜNYASI COĞRAFİYASI:** Dünayda sülh problemləri. Dünyanın münaqişə və “qaynar nöqtələri”. Qlobal ekoloji problemlər və |

Ünvan: Bakı Şəhəri Sabunçu rayonu,
Bakıxanov qəsəbəsi Sakit Qocayev 36E

tel: (+994) 077-555-01-21, (+994) 077-555-01-22
e-mail: info@hedefkurslari.edu.az
imtahanmerkezi@gmail.com

| | | |
|---|---|---|
| | | həlli istiqamətində ölkələrin və beynəlxaq təşkilatların rolu. Demoqrafik problem. Ərzaq problemi və onun həlli yolları. İnsan inkişaf indeksi(İİİ). Səhralaşma və şoranlaşma problemləri. Su ilə təminat problemləri. Tullantı probleminin həlli. Türk dünyası coğrafiyası. |
| **May** | 1 | Təkrar. |
| | 2 | Təkrar. |
| | 3 | Təkrar. |
| | 4 | Təkrar. |
| **İyun** | 1 | Təkrar. |
| | 2 | Təkrar. |
| | 3 | Təkrar. |
| | 4 | Təkrar. |